

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

2. søndag i treenighetstiden – 22. juni 2014

Prekentekest: Matt 3,11-12

Lesetekst I: 2Mos 14,15-22

Lesetekst II: Tit 3,4-7

St. Hans personlig

Nær slektning av Jesus

Døperen Johannes er en av de merkeligste skikkelsene i Bibelen. Han var Jesu nære slektning, og står i en mellomposisjon mellom Det gamle og Det nye testamentet. Han ble av jødene regnet blant profetene, som den siste av dem (Matt 14,5). Mange holdt ham også for å være Messias: "Folket gikk nå med forventning, og alle tenkte i sitt stille sinn at Johannes kanskje var Messias." (Luk 3,15).

Alle evangeliene forteller om Johannes. Lukas forteller mer fra hans barndom og oppvekst enn de andre, blant annet den fine detaljen om da Johannes i sin mor Elisabets liv hilste barnet i Marias liv. Det var Johannes' oppgave å rydde vei for Jesus, og han begynte tidlig! Like foran dagens tekst står det om Johannes' person og tjeneste. Han identifiseres med en herold som profeten Jesaja (og andre) har varslet. Herolden skulle rope i ødemarken: "Rydd Herrens vei, gjør hans stier rette!" (Matt 3,3). I Johannesevangeliet vitner Johannes selv (NB! ikke evangeliets forfatter) om at han er denne røsten som roper i ødemarken. Samtidig sier han at han ikke er Messias eller "Elia" eller "profeten". (Joh 1,19-28).

Spesiell klesdrakt og diett

Hans kall var nøye knyttet sammen med Jesu kall og Jesu gjerning. Derfor faller det ikke fullt lys over Johannes før Jesus står fram i full offentlighet og gjør sin gjerning. Jesus kaller ham for "mer enn en profet", og identifiserer ham med budbæreren som ifølge profeten Malakis ord (Mal 3,1) skulle rydde vei for Gud. Han vitner om Johannes at ingen er større enn ham blant dem som er født av kvinner (Luk 7,24-28). Jesus kaller ham faktisk "Elia" i Matt 17,12-13, ut fra tanken om at profeten Elia, som i sin tid ble tatt opp til himmelen uten å dø, skulle komme igjen ved Messias' komme. Johannes' fulle identitet er knyttet til Jesu identitet som Messias, Guds sønn.

Foran dagens tekst står det om hvordan Johannes forkynte i Judeas ødemark og døpte folk i Jordanelva. Han hadde en streng bots- og omvendelsesforkynnelse, og folk strømmet ut til ham i hopetall. Både klesdrakten og dietten var spesiell, og det kan nok tenkes at noen oppsøkte ham ut fra ren nysgjerrighet (Matt 3,1-10 og Luk 3,1-14). Han talte til omvendelse for både høy og lav, og det endte med at kong Herodes Antipas arresterte ham og halshogde

ham, slik at han ble martyr. Det er noe av dette som markeres på St. Hansdagen, som er døperen Johannes' minnedag, og som i år nesten faller på "vår" søndag.

Johannes' budskap om Jesus

Teksten for dagen sier mye om Jesus og hans gjerning. Samtidig er den typisk for Johannes' måte å tale på. Johannes' dåp var en dåp i vann til omvendelse. Folket bekjente sine synder og ble døpt av ham. Selve dåpen innebar en renselse. Synden som var bekjent, ble tilgitt, og den dømte lovet å omvende seg og bære gode frukter i sitt liv. Det var den døptes bekjennelse og gode forsett som stod i sentrum, samtidig som vi kan regne med at Johannes' tilsigelse av syndenes forlatelse var gyldig og i pakt med Guds vilje, omtrent som ved ofrene i den gamle pakt.

Likevel vitner Johannes om at han som kommer etter ham, altså Jesus, er både større, sterkere og mer verdig enn Johannes selv (Joh 3,30). Jesus skal døpe med Den hellige ånd og ild, og vi forstår at dette er en dåp som i ett og alt overgår Johannes' dåp. Jesus dømte ikke selv, men gjennom hans frelsesverk ble veien åpnet for Den hellige ånds komme, og i den kristne dåp får den troende del i Den hellige ånd, som på en helt ny måte gjenföder til et nytt liv som bærer omvendelsens frukter.

Hveten og agnene

Jesus skal også døpe med ild, forkynner Johannes. Ilden er som oftest symbol på renselse og dom, og Johannes vitner om Jesus som en dommer lik en bonde som renser sitt korn, tar vare på den gode hveten og brenner opp agnene. Han bruker kasteskovlen og kaster både hvete og agner opp i lufta, og så faller de ned på hver sine steder når de lette agnene flyr bort med vinden. Slik skiller han hveten og agnene fra hverandre. Dette er et av de få stedene i Det nye testamentet som omtaler Jesus som den som skal foreta den endelige dom. Vi bekjenner i den apostoliske trosbekjennelsen at Jesus "skal komme igjen for å dømme levende og døde". Det blir en radikal dom, der noen blir frelst, mens andre går bort til evig fortapelse. Slik fungerer selve dommen som en renselse, der de som blir frelst, står igjen sammen med Jesus.

Forskjellen på Johannes' dåp og kristen dåp

Johannes' dåp var en dåp som bygget på syndsbekjennelse, botferdighet og vilje til å endre livskurs. Den bygget på det som dåpskandidaten sa og gjorde, sammen med selve dåpshandlingen som Johannes utførte. Den kristne dåp er annerledes enn dette. Den er en dåp i den treenige Guds navn, noe som betyr at den bygger på det frelsesverket som den treenige Gud har fullført for alle mennesker i Jesu Kristi død og oppstandelse (Matt 28,18-20). Ved denne dåpen i vann gir Gud oss Den hellige ånd som gjenföder til et nytt liv ved troen på Jesus Kristus. I den kristne dåp er det Gud selv som handler til vår frelse, og vi blir innpodet i Kristus til livssamfunn med ham, sammenvokst med ham i hans død og oppstandelse (Rom 6,1-8).

Guds gjerning i dåpen er hovedtema i leseteksten fra Paulus' brev til Titus (Tit 3,4-7). Gud frelste oss ved badet som gjenföder og fornyer ved Den hellige ånd, ikke på grunn av våre rettfærdige gjerninger, men på grunn av Jesu fullbrakte frelsesverk.

Bård Hauge

Teolog, flere år misjonær i Japan, utsendt av NLM. Noen år ved NLA Høgskolen. Nå rektor ved Danielsen videregående skole i Bergen.

baardh@online.no